

Vermeulen en hij dan in de nacht van 20 op 21 juli door een toestel van de RAF opgehaald worden. Inderdaad, 'Piets plaatsvervanger' (wij weten niet, wie daarvoor gespeeld heeft) daalde in de afgesproken nacht uit een toestel van de *Luftwaffe* op de Veluwe neer, Vermeulen sloeg zijn aankomst gade en introduceerde de 'plaatsvervanger' prompt bij twee van zijn belangrijkste helpers. Zij en nog een derde zouden Schortinghuis vergezellen. Allen zouden zich op de 20ste in Apeldoorn komen melden waar 'Piet' hen bij het station zou opwachten; hij bracht hen in kleine groepjes naar een villa in de bossen buiten Apeldoorn. Hetzelfde deed hij met Vermeulen die, toen hij uit de trein stapte, van 'Piet' te horen kreeg: 'We vertrekken vanavond pas; maar kom mee, ik heb een heerlijk potje eten, bruine bonen met spek.' 'Daar had ik wel trek in', vertelde Vermeulen later aan de Enquête-commissie, 'want dat kreeg je niet veel.'¹ Bij de villa liep 'Piet' naar de achterdeur en aan de voordeur werd Vermeulen, nauwelijks was hij binnen, door medewerkers van de *Sicherheitspolizei*, onder wie Poos en Slagter, besprongen; in een formidabele vechtpartij werd hij bewusteloos geslagen. Toen hij bijkwam, lag hij geboeid en met een pleister op de mond op een bovenkamer waar zich zijn vier medewerkers, onder wie Schortinghuis, in dezelfde situatie bevonden.

De volledige leiding van de 'Dienst-Wim' was uitgeschakeld. Alleen de door Koch geleide ondergroep was nog intact: diens naam en adres waren van der Waals onbekend gebleven. Doorgaan of stoppen? 'Wij hebben', aldus Koch later,

'een hele tijd nagedacht over de vraag of wij niet zouden ophouden. Wij wisten alles van van Hamel af tot Ernst de Jonge toe. Het leek onbegonnen werk om er mee door te gaan. Het leek volkomen hopeloos, in Nederland een verbinding met Londen op te zetten. Je moet verantwoord zijn voor iedereen die je er in brengt, voor het leven van die mensen. Je moet het goed weten, wat je gaat beginnen.

Wij hebben het toch gedaan. Het werkt een beetje mousserend; dat kan ik niet ontkennen.'²

★

Zeven maanden tevoren, in december '42, had zich bij consul-generaal de Jong in Stockholm een nieuwe kapitein gemeld met de mededeling dat hij iets voor de vaderlandse zaak ondernemen wilde. Het was F. J. M. Aben,

¹ Getuige J. B. Vermeulen, a.v., p. 1927. ² Getuige A. B. J. Koch, a.v., p. 1696.